

TISKOVÁ ZPRÁVA

ÚSTR vydal knihu Jany Kočiškové o vrcholných političkách v Československu mezi lety 1948-1968

Ústav pro studium totalitních režimů spolu s Nakladatelstvím Karolinum vydal začátkem května knihu **ŽENY V POLITICE. ROLE A POSTAVENÍ VRCHOLNÝCH POLITIČEK V ČESKOSLOVENSKU 1948-1968**.

Autorkou knihy je politoložka Mgr. Jana Kočišková, PhD., která zpracovala velmi aktuální téma, věnující se postavení žen ve společnosti. Upozorňuje, že ženy v politice, nebo na vysokých úřednických pozicích, jsou realitou posledních třiceti let a vedla k ní dlouhá cesta proměnlivého vývoje. V knize autorka vyvrací i často tradovaný mýtus o třicetiprocentních kvótách, podle kterých měly být ženy zastoupeny v Národním shromáždění.

„Zřetelně se ukázalo, že žádné 30% kvóty pro počty žen v Národním shromáždění, alespoň během let 1948-1968, neexistovaly. Natož, aby byly zakotvené v zákoně či v programu KSČ. Teprve před volbami v roce 1954 se objevila jistá doporučení při přípravě volebních kandidátek, že ženy by měly tvořit alespoň 20 % zvolených poslanců. Nakonec bylo zvoleno jen 17,1 % žen, tedy ani tento počet nebyl dodržen. V šedesátých letech pak dokonce došlo opět k poklesu jejich počtu z 22,3 % (zvolených ve volbách v roce 1960) na 20 % v posledních mnou sledovaných volbách v roce 1964,“ uvádí autorka.

Knihy **Ženy v politice** je rozdělená do šesti přehledných kapitol. První kapitola zkoumá problematiku působení žen ve vrcholných politických funkcích a zasazuje ji do širšího kontextu české tradice politické participace žen. Druhá se zabývá dvěma stránkami problematiky vztahu socialistické ideologie k emancipaci žen, nejprve teorií a následně pokusům o její aplikaci do každodenní reality v SSSR a v lidově demokratickém Československu. Specifikům politického systému a problematice genderových kvót i volebnímu systému se věnuje kapitola třetí. Následující kapitoly sledují politické osudy žen ve vrcholné politice ve sledovaném období, analyzují jejich politické projevy, legislativní návrhy a další činnost. Knihu uzavírá přehledová kapitola, zkoumající podobnost životních osudů první poúnorové generace vrcholných československých političek za druhé světové války.

Vaše kniha se v podtitulu jmenuje Role a postavení vrcholných političek v Československu 1948-1968. Proč jste si zvolila toto téma?

„Mým cílem bylo věnovat se postavení a roli žen ve vrcholné politice během prvního dvacetiletí po únorovém převratu v roce 1948 z politologického hlediska. Částečně to

vycházelo z mého překvapení, že dosud neexistovala žádná podrobnější literatura věnující se vrcholným političkám za komunistického režimu, například s ohledem na jejich roli v roce 1968. Těžko říct, proč tomu tak bylo? Zřejmě bylo období první republiky pro badatele v této problematice atraktivnější.“

Několikrát v knize zmiňujete, že osudy vámi zkoumaných političek byly úzce propojené. Co tím myslíte?

„Narazila jsem na velmi významnou podobnost osudů vrcholových političek za druhé světové války. Opakovaně jsem se setkávala s tím, že byly zapojeny do ilegálních aktivit, či přímo do odboje, a přenášely svou dřívější politickou angažovanost na půdu ilegální protifašistické práce. Spíše než o výjimky, šlo u vrcholových političek o pravidlo. Odbojovou zkušenost či věznění v koncentračních táborech za sebou měly především členky poválečného ústředního výboru KSČ, kde byla odbojová zkušenost přímo vyžadovaná, ale i mnoho poslankyň Národního shromáždění. Je třeba zdůraznit, že válečná zkušenost se samozřejmě výrazně lišila u českých a slovenských žen. Slovenské političky se nejčastěji podílely na pomoci partyzánům, nebo se od podzimu 1944 zapojily do Slovenského národního povstání.“

V knize píšete o mnohých ženách-političkách. Oblíbila jste si některou z nich?

„Takových političek bylo mnoho, ono je těžké ze dvou set jmen vybrat jen několik z nich. Každá měla jedinečný a mnohdy nezapomenutelný osud a životní příběh, který by vydal i na filmové zpracování. V tomto směru mě napadá třeba lékařka a historička medicíny Ludmila Sinkulová, která se za války angažovala spolu s manželem v levicovém odbojovém hnutí. Pozitivní roli z mého pohledu sehrála například i ministryně Božena Macháčová Dostálová v srpnu 1968. Tehdy zažila určité vyvrcholení své životní kariéry, když byla 21. a 22. srpna, jako věkově nejstarší členka vlády, která zůstala v zemi a nebyla odvečena do Moskvy, pověřena oficiálním zastupováním vlády v Československu.“

Vydavatel: Ústav pro studium totalitních režimů, Karolinum

Vazba: brož.

Datum vydání: 6. 5. 2022

Jazyk: český

Počet stran: 398

ISBN: 978-80-7516-007-2